

Öğretmenlerin meslek tutkusu emekli olduklarında bitmez. Öğretmenler hayatları boyunca öğretmen olarak kalırlar.

Son on yıldır bu özlemimi UM:AG olarak kısaltılan Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nın düzenlediği gazetecilik seminerlerinde üniversite mezunu bir grup gence eğitim hakkında yılda dört saat ders vererek gidermeye çalışıyorum.

Vakfın Ankara'da Paris Caddesi'ndeki merkezinde serbest ve sıcak bir ortamda verilen dersler bir söyleşi biçiminde geçiyor. Katılan öğrenciler (bu yıl 6 kişiden ibaretti) çeşitli fakülteleri bitirmiş, ancak gazeteciliğe heves etmiş gençlerinden oluşuyor.

4 ders saati içinde eğitim hakkında verilecek bilgiler elbette bir özetten ibaret kalacaktır ancak bunların temel bazı noktaları içermesi gerekir.

Önce eğitimin tanımını yapmalıyız. Bunu sordum ve kursiyerlerden biri bildi: "İnsanda istendik davranışlar yaratma işidir." Bu tanıma açmalıyız, çünkü eğitimi pek çok kişi yanlış sözlerle anlatıyor. Demek ki bir eğitim iyi de olabilir, kötü de. Her rejimin, her sınıfın bir eğitim anlayışı vardır ve ideolojilerini gelecek kuşaklara aktarmak isterler. Bu demektir ki, ülkemizde her sınıfın eğitimden beklentisi farklıdır. Bunu günümüzde eğitim hakkında yoğun bir kavganın yaşanmasından da anlıyoruz.

Böyle bir seminerde Türkiye'nin geçirdiği eğitim evrelerindeki dönemeçlere değinmeden olmaz. Osmanlılarda askeri eğitim feodal bir alt yapının eğitim kurumları olan medreselerde veriliyordu. Bu eğitim ezberci idi ve mevcut bilgilerin tekrarlanmasına dayanıyordu. Islahat döneminde devlet bu eğitimle bir yere varamayacağını, imparatorluk topraklarının elden çıkmakta olduğunu anlayınca askeriyeden, mühendislikten ve tıptan başlayarak eğitimde yeniliklere yöneldi. Özellikle Tanzimat'la birlikte Batı'nın eğitim kurumları Türkiye'de açılmaya başlandı. Böylece biri medrese, biri bugünkü eğitim sistemimizin temelini oluşturan modern eğitim sistemi olarak iki eğitim sistemi ortaya çıktı. Buna, yabancıların açtığı okulları da eklersek Osmanlıların son dönemlerinde ülkemizde üç tür eğitim oldu. İkinci meşrutiyet modern okulları yaygınlaştırdı fakat eğitimin teke indirilmesi için 1924 Tevhidi Tedrisat Kanununu beklemek gerekecekti. Yabancı okullar, Lozan Anlaşmasıyla sınırlandırıldı ve hemen hemen İstanbul'a hapsedildiği için Cumhuriyet hükümeti medreseleri kaldırarak bu eğitimi teke indirdi.

Cumhuriyet rejiminin yetiştirmek istediği kuşakların nitelikleri üzerinde de durmak gerekir. Bu kuşaklar milliyetçi ve laik olacaktı. Atatürk'ün izinden gedeceklerdi. Türk eğitim sisteminde bu ideoloji derin izler bırakacaktır. Bugünkü hükümetin orasından burasından yok etmek istediği fakat henüz tam başaramadığı bu ideoloji, çocuk daha okula yazılırken okulun önünde onu karşılayan bir Atatürk büstü olarak karşısına çıkmaktadır. Atatürk köşeleri, sınıflardaki Atatürk fotoğrafları, İstiklal marşı, Gençliğe Hitabe gibi materyaller de hep bu kültürü çocuğun zihnine kazımak içindir.

Fakat Cumhuriyet eğitimi de çeşitli evrelerden geçmiştir. Bunlar üzerinde durmamak olmaz. Gençler en çok, Köy Enstitülerinin ne olduğunu merak etmektedirler. İçlerinde Hasan Ali Yücel'in, Tonguç'un, bir de Fakir Baykurt'un adını duymayan yoktur. Köy Enstitülerini anlatmak için klasik eğitimin Batı'dan aktarıldığını, bunun ise yüzde 80'i, 90'ı köyde yaşayan bir toplumunun ihtiyaçlarına cevap vermediğini söylemek gerekir. Türk eğitimcileri daha Meşrutiyet döneminde buna kafa yormuşlardır. Dergiler çıkarmışlar, makaleler yazmışlar, pratik eğitimin gerekliliğini yazmışlardır. Özellikle Kastamonu Mebusu İsmail Mahir Efendi'nin 1914'te Meclisi Mebusanda nerdeyse köy enstitülerini tanımlayan okul isteğinden söz edilmelidir. Sonra Amerikalı eğitimci John Dewey 'nin verdiği raporları, 1926'da açılan fakat çok geçmeden kapatılan iki Köy Öğretmen Okulu'nu, 1936'da eğitmen sistemine ulaşılmasını anlatmazsak zincirin halkaları kopar.

Peki, Köy Enstitüleri niçin açılmıştır? Bunlar iyi birer eğitim kurumu ise kimler tarafından niçin kapatılmıştır? Köy Enstitülerini ağalar veya Amerikalılar mı kapattırmıştır? Bu konularda zaman zaman bu sayfalarda paylaştığım bilgileri gençlere aktardım. Özetle: Tek partinin içinde birkaç eğilim vardır. Köy Enstitüleri Hasan Ali Yücel, İsmail Hakkı Tonguç ve enstitü müdürlerinin şahsında CHP'deki Kuvayı Milliye döneminden kalma halkçılık damarının harekete geçmesi sonucu açılmıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de Kemalizm'den başka iki akım etkili olmaktadır, biri Alman ırkçılığını örnek alan Turancılık, diğeri sosyalizm. Enstitülerde sosyalizm bir kardelen gibi uç verdiği için soğuk savaş içine çoktan girmiş yönetimi ürkütmüş ve bu ürküntü enstitülerin kapatılmasıyla sonuçlanmıştır.

Son olarak Türkiye eğitim sisteminin günümüzdeki birçok sorunu içinde en önde gelen üçünün ne olduğuna değinmek gerekmiştir. Bunlar anadilinde eğitim, eğitimde gericileşme ve eğitim imkânlarında derin eşitsizliktir. Her biri üzerinde biraz durulmuştur tabii ama dört saatlik seminer de sona ermiştir.

Gençlere dedim ki: "Günümüzde gazetecilik yapmak zorlaştı. Nerden heves ettiniz buna? Sonunda içeri atılmak var..."

GERÇEK GAZETECİ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Pazartesi, 11 Ocak 2016 08:02 -

Hepsi gerçek gazeteci olmaya niyetli. Ben de onlara çıktıkları bu yolda başarılar diledim.

Dersi bir fotoğrafla belgeledik. (9 Ocak 2016)G